

II. निम्नलिखित कला के मूल तत्वों में से किन्हीं दो की व्याख्या कीजिए :

(क) कला में रंग और उसका महत्व

(ख) रोशनी और छाया

(ग) कला के एक मूल तत्व के रूप में रूपरेखा। $2 \times 5 = 10$

भाग—ख

III. कला में चित्र और समरूपता के महत्व की व्याख्या करें।
 10

IV. रचना से क्या समझा जाता है ? हम एक अच्छी और बुरी रचना के बीच अंतर कैसे कर सकते हैं ?
 10

भाग—ग

V. अजंता भित्ति चित्रों की विशेषताओं, तकनीक और विषयवस्तु का विश्लेषण करें।
 10

VI. निम्नलिखित में से किन्हीं दो को विस्तार में लिखिए :

(क) बोधिसत्व पदमपाणी

(ख) छदंत जातक

(ग) मरने वाली राजकुमारी। $2 \times 5 = 10$

भाग—घ

VII. निम्नलिखित में से किन्हीं दो की व्याख्या कीजिए :

(क) मोहनजोदड़ो से पुजारी की अर्धप्रतिमा

(ख) सिंधु घाटी सभ्यता की नगर योजना

(ग) पशुपति सील। $5 \times 2 = 10$

VIII. भीम बेटका के प्रागैतिहासिक गुफा चित्रों पर प्रकाश डालिए और इसकी शैली और विषयवस्तु की व्याख्या कीजिए।
 10

Exam. Code : 103201

Subject Code : 1004

B.A./B.Sc. 1st Semester (Batch 2021-24)

FINE ARTS

Paper—A (Drawing & Painting)

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—50

Note :— Attempt FIVE questions in all, selecting at least ONE question from each section. The fifth question may be attempted from any section. All questions carry equal marks.

SECTION—A

I. Explain the concept and importance of six limbs of Indian Painting.
 10

II. Explain any two of the following Elements of Art :

(a) Colour and its importance in Art

(b) Light and Shade

(c) Line as an element of Art.
  $2 \times 5 = 10$

SECTION—B

III. Explain the importance of Perspective and Balance in Art.
 10

IV. What is understood by Composition ? How can we differentiate between a good and a bad composition ?
 10

SECTION—C

- V. Analyse the characteristics, technique and subject matter of Ajanta Murals. 10
- VI. Write in detail on any **two** of the following :
- (a) Bodhisatva Padampani
(b) Chhadanta Jataka
(c) Dying Princess. 2×5=10

SECTION—D

- VII. Explain any **two** of the following :
- (a) Bust of Priest from Mohenjo-Daro
(b) Town planning of Indus Valley civilization
(c) Pashupati Seal. 5×2=10
- VIII. Throw light on the Pre-historic cave paintings of Bhim Betka and explain its style and subject matter. 10

(Punjabi Version)

ਨੋਟ :— ਹਰੇਕ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪੰਜਵਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਗ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਬਰਾਬਰ ਹਨ।

ਭਾਗ—ੳ

- I. ਭਾਰਤੀ ਪੇਂਟਿੰਗ ਦੇ ਛੇ ਅੰਗਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ। 10
- II. ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਕਲਾ ਦੇ ਮੂਲ ਤੱਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਦੋ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ :
- (ੳ) ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਰੰਗ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ
(ਅ) ਰੋਸ਼ਨੀ ਅਤੇ ਛਾਂ
(ੲ) ਕਲਾ ਦੇ ਇੱਕ ਮੂਲ ਤੱਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰੂਪਰੇਖਾ। 2×5=10

ਭਾਗ—ਅ

- III. ਕਲਾ ਵਿੱਚ ਚਿੱਤਰ ਅਤੇ ਸਮਰੂਪਤਾ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਾਓ। 10
- IV. ਰਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ? ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਅਤੇ ਮਾੜੀ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ? 10

ਭਾਗ—ੲ

- V. ਅਜੰਤਾ ਮੂਰਲਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ, ਤਕਨੀਕ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ। 10
- VI. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋ 'ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਲਿਖੋ :
- (ੳ) ਬੋਧੀਸਤਵ ਪਦਮਪਾਣੀ
(ਅ) ਛੰਦਤ ਜਾਤਕ
(ੲ) ਮਰਨ ਵਾਲੀ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ। 2×5=10

ਭਾਗ—ਸ

- VII. ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ :
- (ੳ) ਮੋਹਨਜੋਦੜੋ ਤੋਂ ਪੁਜਾਰੀ ਦੀ ਅਰਧ ਮੂਰਤੀ
(ਅ) ਸਿੰਧੂ ਘਾਟੀ ਦੀ ਸਭਿਅਤਾ ਦੀ ਨਗਰ ਯੋਜਨਾ
(ੲ) ਪਸ਼ੂਪਤੀ ਸੀਲ। 5×2=10
- VIII. ਭੀਮ ਬੇਟਕਾ ਦੇ ਪੂਰਵ-ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਫਾ ਚਿੱਤਰਾਂ 'ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਓ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਸ਼ੈਲੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 10

(Hindi Version)

ਨੋਟ :— ਪ੍ਰत्यੇਕ ਭਾਗ ਮੇਂ ਸੇ ਕਮ ਸੇ ਕਮ ਏਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਾ ਚਯਨ ਕਰਤੇ ਹੁਏ, ਕੁਲ ਪਾਂਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੇਂ। ਪਾਂਚਵਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਿਸੀ ਭੀ ਭਾਗ ਮੇਂ ਸੇ ਕਿਆ ਜਾ ਸਕਤਾ ਹੈ। ਸਭੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਂ ਕੇ ਸਮਾਨ ਅੰਕ ਹੈਂ।

ਭਾਗ—ਕ

- I. ਭਾਰਤੀ ਚਿੱਤਰਕਲਾ ਕੇ ਚਫ਼ ਅੰਗੋਂ ਕੀ ਅਵਧਾਰਨਾ ਔਰ ਸਹਤਵ ਕੀ ਵਯਾਖਯਾ ਕਰੇਂ। 10